

**Rok akademicki:**

2014/15

**Jednostka prowadząca:**

Wydział Teologiczny

**Kierunek:**

Teologia

**Specjalność:**

teologia kapłańska

**Poziom:**

jednolite studia magisterskie, stacjonarne

**Nazwa przedmiotu:**

**Homiletyka - historia kaznodziejstwa**

**Język:**

PL

**Typ przedmiotu:**

przedmiot obowiązkowy

**Przedmiot obieralny:**

nie

**Rok studiów, semestr:**

rok IV, semestr zimowy

**Wymiar:**

wykład: 30 godz.

**Punkty ECTS:**

wykład: 2

**Forma zaliczenia:**

wykład: zaliczenie z oceną

**Prowadzący:**

wykład: ks. prof. dr hab. Kazimierz Panuś;

**Koordinator sylabusu:**

ks. prof. dr hab. Kazimierz Panuś

**Sylabus dostępny w ramach:**

- [Homiletyka - historia kaznodziejstwa](#) [na kierunku:] [teologia kapłańska](#) (T\_ksd), jednolite studia magisterskie, stacjonarne, IV rok, semestr zimowy
  - [prowadzący wykład:30h/zo/2ECTS]: ks. prof. dr hab. Kazimierz Panuś;

**Wymagania wstępne:**

przygotowanie teologiczne i humanistyczne zdobyte we wcześniejszych latach studiów

**Cele:**

- opanowanie założeń sztuki retorycznej
- poznanie teologii przepowiadania i założeń teorii wymowy

– umiejętność opracowania i wygłoszenia kazania i homilii

#### **Treści kształcenia:**

Homiletyka zapoznając z historią kaznodziejstwa, teologią przepowiadania, elementami konstytutywnymi kaznodziejstwa, językiem, stylem i kompozycją wypowiedzi kaznodziejskiej oraz ukazując różne typy kaznodziejskiego przepowiadania, przygotowuje studentów do posługi głoszenia słowa Bożego w Kościele. Homiletyka, od gr. *homilein* przebywać z kimś, wygłaszać mowę to dział teologii pastoralnej, zajmujący się teorią i praktyką kaznodziejstwa, zwł. homilii. Pierwszą teorię homiletyki opracował św. Augustyn w *De doctrina christiana*. Jakkolwiek w posłudze głoszenia Słowa Bożego homiletyka korzysta z dorobku retoryki, nie jest tylko wymową kościelną (*rhetorica sacra*), lecz jest przede wszystkim teologią przepowiadania. Do współczesnego ujęcia homiletyki przyczyniła się odnowa biblijno-liturgiczna oraz protest. teologia słowa Bożego, traktująca kazanie jako wydarzenie zbawcze. Współczesna homiletyka dzieli się na: fundamentalną, szczegółową, materialną, formalną i historię kaznodziejstwa. Homiletyka fundamentalna zajmuje się istotą i zadaniami przepowiadania. Z kolei homiletyka szczegółowa zajmuje się zadaniem kaznodziejstwa, jego dydaktyką, a także typologią kazania; stawia ona przed przepowiadaniem zadanie budzenia i formowania wiary u słuchacza, ułatwienie mu nawiązania dialogu ze zbawcą prawdą dzięki należytej budowie, retorycznej prezentacji treści oraz dialogowi (dzielenie się słowem). Homiletyka materialna zajmuje się doktrynalnym i antropologicznym tworzywem kazania oraz sposobami wykorzystania go i aktualizacji; widząc jedyne źródło i treść przepowiadania w osobie Jezusa Chrystusa i jego dziele zbawczym, korzysta z inspiracji teologicznych, wpływając zarazem (zwł. w kazaniach katechizmowych) na aktualizację życiową teologii. Tworzywo doktrynalne znajduje homiletyka przede wszystkim w Biblii, będącej sposobem obecności Jezusa Chrystusa (KL 7), rozpatrywanej w świetle orzeczeń nauczycielskiego urzędu Kościoła, współczesnej egzegezy, a także w liturgii oraz teologii. Tworzywo antropologiczne dla homiletyki stanowią egzystencjalne problemy człowieka; łącznie z tworzywem doktrynalnym buduje treść homilii, wyrastającą z napięcia między kerygmatem a sytuacją życiową słuchaczy, prowadząc metodą dialogu kaznodziejskiego do zbawczego spotkania człowieka z Bogiem. W celu pogłębienia go homiletyka sięga także do szerokiego kontekstu nauk humanistycznych i literatury. Podstawowym celem jest głoszenie Chrystusa (pełnia objawienia) i doprowadzenie słuchacza do dojrzałości wiary w Niego. Homiletyka, od gr. *homilein* przebywać z kimś, wygłaszać mowę to dział teologii pastoralnej, zajmujący się teorią i praktyką kaznodziejstwa, zwł. homilii. Pierwszą teorię homiletyki opracował św. Augustyn w *De doctrina christiana*. Jakkolwiek w posłudze głoszenia Słowa Bożego homiletyka korzysta z dorobku retoryki, nie jest tylko wymową kościelną (*rhetorica sacra*), lecz jest przede wszystkim teologią przepowiadania. Do współczesnego ujęcia homiletyki przyczyniła się odnowa biblijno-liturgiczna oraz protest. teologia słowa Bożego, traktująca kazanie jako wydarzenie zbawcze. Współczesna homiletyka dzieli się na: fundamentalną, szczegółową, materialną, formalną i historię kaznodziejstwa. Homiletyka fundamentalna zajmuje się istotą i zadaniami przepowiadania. Z kolei homiletyka szczegółowa zajmuje się zadaniem kaznodziejstwa, jego dydaktyką, a także typologią kazania; stawia ona przed przepowiadaniem zadanie budzenia i formowania wiary u słuchacza, ułatwienie mu nawiązania dialogu ze zbawcą prawdą dzięki należytej budowie, retorycznej prezentacji treści oraz dialogowi (dzielenie się słowem). Homiletyka materialna zajmuje się doktrynalnym i antropologicznym tworzywem kazania oraz sposobami wykorzystania go i aktualizacji; widząc jedyne źródło i treść przepowiadania w osobie Jezusa Chrystusa i jego dziele zbawczym, korzysta z inspiracji teologicznych, wpływając zarazem (zwł. w kazaniach katechizmowych) na aktualizację życiową teologii. Tworzywo doktrynalne znajduje homiletyka przede wszystkim w Biblii, będącej sposobem obecności Jezusa Chrystusa (KL 7), rozpatrywanej w świetle orzeczeń nauczycielskiego urzędu Kościoła, współczesnej egzegezy, a także w liturgii oraz teologii. Tworzywo antropologiczne dla homiletyki stanowią egzystencjalne problemy człowieka; łącznie z tworzywem doktrynalnym buduje treść homilii, wyrastającą

z napięcia między kerygmatem a sytuacją życiową słuchaczy, prowadząc metodą dialogu kaznodziejskiego do zbawczego spotkania człowieka z Bogiem. W celu pogłębienia go homiletyka sięga także do szerokiego kontekstu nauk humanistycznych i literatury. Podstawowym celem jest głoszenie Chrystusa (pełnia objawienia) i doprowadzenie słuchacza do dojrzałości wiary w Niego.

#### **Efekty kształcenia:**

##### **Wiedza**

W wyniku przeprowadzonych zajęć student powinien:

- mieć uporządkowaną i pogłębioną, prowadzącą do specjalizacji, szczegółową wiedzę teologiczną, zwłaszcza z zakresu teologii pastoralnej, homiletyki i liturgiki
- mieć uporządkowaną i pogłębioną wiedzę z obrzędowości Kościoła katolickiego i pobożności ludowej
- mieć pogłębioną wiedzę z zakresu teologii słowa Bożego i sakramentów
- mieć uporządkowaną, pogłębioną, prowadzącą do specjalizacji, szczegółową wiedzę na temat działalności ewangelizacyjnej, pastoralnej, ekumenicznej i charytatywnej Kościoła katolickiego

##### **Umiejętności**

- powinien potrafić popularyzować wiedzę teologiczną, przekazywać ją i dzielić się doświadczeniem religijno-duchowym, zwłaszcza przez posługę duszpasterską w Kościele katolickim
- powinien potrafić przygotowywać i wygłaszać homilie oraz inne wystąpienia związane z działalnością duszpasterską
- powinien głębiej i piękniej sprawować liturgię i obrzędy Kościoła katolickiego

##### **Kompetencje społeczne**

- student powinien potrafić kierować rozwojem religijno-duchowym innych osób
- prawidłowo identyfikować i rozstrzygać dylematy doktrynalne i etyczno-moralne związane z pracą duszpasterską
- powinien umieć uczestniczyć w przygotowaniu i kierowaniu działalnością społeczną, potrafi przewidywać wielokierunkowe skutki społeczne i eklezjalne swojej działalności
- powinien wykazać gotowość do podejmowania trudnych zadań związanych z pracą duszpasterską i pełnioną funkcją społeczno-eklezyjną

#### **Metody i narzędzia dydaktyczne:**

##### **Metody nauczania:**

- ☐ wykłady,
- ☐ konsultacje (zarówno regularne, jak też organizowane w indywidualnych przypadkach),
- ☐ seminaria i warsztaty grupowe,
- ☐ inne ćwiczenia/zajęcia praktyczne,
- ☐ inne metody / formy.

#### **Sposoby sprawdzania i warunki zaliczenia:**

Egzamin ustny lub pisemny, poprzedzony kolokwium z lektur oraz uzyskaniem zaliczenia z ćwiczeń.

#### **Lektury podstawowe:**

- Broński W. (red.), Integralne kształcenie kaznodziei, Lublin 2006;  
Lewek A., Współczesna odnowa kaznodziejstwa, z. 1-2, Warszawa 1980;  
Panuś K., Zarys historii kaznodziejstwa w Kościele katolickim, cz. 2: Kaznodziejstwo w Polsce, t. 1: Od średniowiecza do baroku, Kraków 2001, t. 2: Od oświecenia do XX wieku, Kraków 2001;  
Panuś K., Historia kaznodziejstwa, Kraków 2007;  
Panuś K., Sztuka głoszenia kazań, Kraków 2008;  
Siwek G., Błaski i cienie współczesnego przepowiadania, Kraków 2007;

Sługa Słowa, red. W. Przyczyna, Kraków 1997.

**Lektury uzupełniające:**

Kazania w kulturze polskiej. Edycje kolekcji tematycznych, pod redakcją Kazimierza Panusia, tom 1: Kazania maryjne, wydali i opracowali Roman Mazurkiewicz i Kazimierz Panuś, Wydawnictwo UNUM, Kraków 2013.

Kazania w kulturze polskiej. Edycje kolekcji tematycznych, pod redakcją Kazimierza Panusia, tom 2: Kazania funeralne, wydali i opracowali Kazimierz Panuś i Marek Skwara, Wydawnictwo UNUM, Kraków 2013.

Kazania w kulturze polskiej. Edycje kolekcji tematycznych, pod redakcją Kazimierza Panusia, tom 3: Kazania pasyjne, wydali i opracowali Janusz Gruchała i Kazimierz Panuś, Wydawnictwo UNUM, Kraków 2013.

**Uwagi:**